

Palæstra Christiana. Pars I. Cap. VII. 693

Gal. 6.1. unius Paulus commendans: *Vos*, inquit, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis; considerans *te ipsum*, ne & tu teneris. Non absimili sensu sibi met gratulatus Isaías vates: *Dominus ait*, dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustinere eum qui lassis est verbo. *Quod & de seruatore Christo Isaías & Matthæus affi-*

lent: *Item 42. 3.* *Calamus quassatum, aium, non conteret, & linum*

& 4. 4. *fumigans non extinguet: in veritate educte iudicium. Non erit*

Avidinem *quassatum tritis neque turbulentus.*

Hanc Christi sapientiam tanto faciliter discimus, get, ait quanto ipsi grauius & frequentius tentamur. Qui non est tentatus, quid scit? Reuerat quod idem Isaías afferat: *Ve-*

Eccles. 12. 20. *xatio dat intellectum. Nam via finis nec minis moue-*

Isaïe 28. 19. *tur nec promissis, sed baculo; & Phryx non nisi plagi emendatur: ita quidam hominum tentationibus & fli-*

maliis compelluntur ad meliora. Tentatio protoplastis

aperuit oculos, qui tamen melius manifiserunt clausi. Sed

optimus Deus illam tentatoris colubri in paradiſo vi-

ctorianum Christi morte in nostrum emolumenitum ita

flexit, ut oculos nobis reseret tentatio, sed bono nostro.

Diccamus hanc sapientiam, & nos ipsos consideremus,

ne cum tentato diuīs agamus.

Cur Dm̄. Hic opportuna questionis est, cur dæmon protoplastos tentaturus schema serpentis induerit? Nam ea forma terrorem potius, quam benevolentiam & amorem conciliare potuit. Cur non columba aut cygnus candorem induit, ut quod suauitas venerat, expeditius

Ang. 1. 1. persuaderet? Augustinus super hac ipsa questione dis-

Genes. 3. 1. serens: Si avem queritur, inquit, cui possumus per ser-

pentem diabolus tentare permissus, iam hoc significandi gra-

c. 11. nati. & tia factum esse quem non admoneat scriptura tam & autorita-

zag. 267. & 670. tis, tantis diuinariis documentis agens in prophantio, quan-

tis effectis iam mundus impletus est? Non quid diabolus

aliquid ad instructionem nostram significare volerit, sed cum

accedere ad tentandum non posset nisi permisus, num per-

alium posset nisi per quod permittatur accedere? Quidquid

igitur serpens ille significavit, ei prouidentis tribuendum est,

sub qua & ipse diabolus suam quidem habet cupiditatem

nocendi facultatem autem non nisi qua datur vel ad subuenien-

da ac perenda vafa trevel ad humilianda sue probanda va-

sa misericordia.

Greg. Nys. Gregorius Nyssen sapientiam hic instillans iis qui tentantur: *Dicete, ait, qualis te hostis oppugnet: serpens*

de visu. tortuosus, lubricus, exitiosus, igneus, veneno plenus.

S. Thom. In Tu caute ac prudenter age, vaferimus est hostis tuus

ad. dif. 21. q. & celerrimus qui aduersarium dormitatem facile fal-

l. artic. 1. lit. Recte igitur serpens æneus à Mose in ligno suspen-

gnatus, ut saltem serpens statua, cum ipse serpens non pos-

sit. Non per se, in patibulum attolleretur. Solent nonnunquam iu-

misi Deus dices, cum reum ipsum non possint plectere, effigiem

Euan. sub rei ad surcum aut rogam damnam. Ita diabolus primo

alia quam

rum coniugum duorum deceptorum reus in cruce

ce tentari, actus, non quidem ipse, cum sit spiritus, sed imago

ut eam illa ipius; perinde ac si dixisset Deus, quo habitu deprehen-

terretur. & fas es, eo etiam puniendus es. In monstri colubriferi

& colloqui forma te deprehendi, in ea te iudico; te damno, te sus-

auerteret. Alij alias assignant causas.

Sapere nos doceat vel ipsa hæc tentatoris forma in futcam sublatam.

CAPVT VII.

Tentationes in sui Notitia erudiant, submissum & humilem efficiunt.

Cum scitur in vicino subsidere hostis, longè diligenter tuis vigilatur, quam, cum remotus esset creditur, in lubrico subinde minus quis cadit, quia cautiūs incedit, & ad passus singulos soleritias attendit, gradum motu formicinum.* In via planissima non pauci manus & crura fregerunt, qui periculosos calles transierunt

illæsi. Inter scopulos maris & voragini rariora sunt naufragia, quam in vado, ubi naues in arenam inueniuntur, aut etiam in ipso portu, qui nonnunquam nauigia omnium periculorum secura glutinat. Olla, quæ rimas agit, subinde diutius ad fontem fertur, quam quæ omni carcer vulnera, sed ab inculta manu tractatur. Homo debilitatis fractisque viribus, non raro robustissimos quoque viuendo vincit, quia sibi gnatus sue valentini studioſus attendit. Homo tentatus, qui ad lapsum inuitatur, saepe minus labitur, modo seipsum obseruet, quam qui rarissime tentatur. Tentatio ad schalam trahit, ubi discentem sui ipsius notitia imbuit. Qui seipsum nouit, seipsum etiam utique submittit & modestiam sapit. Tentatio quia hominem sibi notum, eundem quoque humilem & submissum efficit. Quod lac ipfa dissertatio exponet.

§. I.

E Tentatione sibi quisque innoteſcit, & superbias alas submittit. Ieremias vates de humano corde non sine admiratione proclamat: *Praenum est cor hominis*, & *Ierem. 17. 9.* *inscrutabile, quia cognoscet illud? Ego Dominus, scrutans cor. Homo ipse quamvis dominus sui cordis, quid tamen eo teuct lateat, partem maximam ignorat. Cor humani velut antrum est infinitum & immersum, quod vix quicquam sati timeret. Quavis die, qualibet hora illud ingredere, & nunquam non nouas in eo latebras inuenies. Itud semper audies: Plus ultra tende, plus ultra; penitus scrutare, hæc longiores sunt recessus, tenebrosiores latebra, hic delitescunt affectus tibi nondum cogniti. Rimirae, ad finem antri non peruenies. Non prauum duxat, sed & inscrutabile cor humanum. Nos de nobis ipsi si non optimè, plerunque bene sentimus: si quando noſmer censura stringimus, ea est mitissima; & quis sibi nil indulget, quis omne quod in se vitiōsum peruerit? Est qui sibi blandissime persuadeat, Deum à se amari super omnia & profectò tamen seipsum aliæue plus amat. Huius illum argue, negabit. Sed paullulum expectate. Tentatio hoc breui non dissimilanter fatebitur. E reculis aut pecuniolis aliquid perdendum, hic vultur cerne, qui manibus ac pedibus resistat, qui deinde malit Deum suum, quam res suas perdere. Et tamen paulo ante gloriabatur magnificis verbis: *Diligite Deum super omnia. Est famulus à quo herus obsequij quiddam in honesti poscat. Ille ne offendat herum, offendit Deum, & promptus paratus suo domino postulatam gratiam gratificatur. Est qui se admodum liberaliter existimat?* Sed adeſt qui velit, iubat mulgere crumenam. Tentatio horribilis, huic homini cor ferit, quisquis illius loculos perit. Hoc impie, quas fundit, voces satis testantur, cum pecunia est eroganda. Est qui sibi videatur humili & immunis ab omnifatu. Tenta illum sed lenissime. Autoritatem illius & existimationem vel pauxillum tangit, oculi pupillam testigisti. Non cedit vel hilum, existimationis propriæ tecnicismus. Vide homines istos sibi ipsi ignorantissimos. Sed illis tentatio illösmet ipsos ingerens, & semetipsum culibet proponens: Vide, inquit, qualis sis.*

Cum subita est occasio, periculosa est plerumque tentatio. Hic puluis nitratius, & foines igniarium conuentunt, vicini pessimi. Est qui minimè se furem suscipiet, at ubi forte fortuna occasio seſe offert inexpectata & benigna, hic sanctus iste homo clepit. Præcipitan manus scilicet rationem prævertit. Ita Maximiliani I. Imperatorum famulus Chrysendenton aurea moneta plenum inuasit. Sed libare tantum voluit hoc vini genus, & paucos inde auctos sublegit. Hoc illi occasio subita & tentatio periculosa persuasit. Ita & Ferdinandus I. Imperator astantiam dominorum aliquis horologium celeri manu subduxit & caligis abdidit. Nimurum ad expositas mundinas venerat, cur non emisset quippan? Sed qua ratione eterque suauiter sit deprehendere.

Occasio est periculosa tentatio.

Furt.

for.

